
SLOVENISTIKA V NOVIH BOLONJSKIH ŠTUDIJSKIH PROGRAMIH

V zadnji elektronski pošti, ki sem jo poslal Bredi, sem jo spraševal, kaj se je zgodilo z njeno idejo, ki jo lahko najdemo zapisano v *Slovenščini v javnosti* iz leta 1983 (sicer na podlagi posvetovanja iz leta 1979), da je v okviru slovenistike treba ustanoviti katedro za matematično jezikoslovje s poudarkom na jezikoslovnih vsebinah. Ker je matematično jezikoslovje v tistem času pomenilo približno isto kot računalniško, bi se slovenistika z uresničitvijo te ideje vključila v takrat aktualne tokove računalniške analize jezika, iz katere se je prav v tem času začelo oblikovati korpusno jezikoslovje kot samostojno jezikoslovno raziskovalno izhodišče. V elektronski pošti sem jo spraševal o podrobnostih ideje in tudi po tem, kako to, da do uresničitve nikoli ni prišlo. Odgovora nisem dobil, saj je bila Breda takrat že v bolnišnici.

Ker je profesorica Breda Pogorelec veliko svoje energije vlagala v razmislek o univerzitetnih študijskih programih – študijski program ljubljanske slovenistike v jezikoslovnem delu je še danes, ko se bolonjski programi še ne izvajajo, prav tisti, pri katerem je vodila prenovno jezikoslovnega dela v osemdesetih profesorica; program, ki je v tistem času vključil vrsto sodobnih jezikoslovnih vsebin, med drugim tudi sociolingvistiko in besediloslovje. Prav tako ne moremo mimo njenega pedagoškega dela, povezanega z usposabljanjem kadra za delo na univerzi

– največ univerzitetnih učiteljev jezikoslovcev na ljubljanski slovenistiki je prav iz njene šole. Zato je prav, da v številki revije, ki jo posvečamo njej, spregovorimo nekaj tudi o trenutno najaktualnejši temi slovenskega univerzitetnega prostora, prenovi študijskih programov v skladu z bolonjskimi smernicami.

Bolonjski proces prinaša oz. naj bi v univerzitetno delo vnesel vrsto novosti. Nekatere so tudi take, ki korenito posegajo v tradicionalni ustroj slovenskih in seveda tudi drugih evropskih univerz. Ker je bilo o tem že veliko napisanega, naj samo na kratko povzamem bistvo prenove.

Vsem je dobro znana bolonjska formula 3+2+3 (s svojimi variantami), ki pa vse pomenijo razdelitev študija na tri stopnje: prvo dodiplomsko in drugo magistrsko, ki skupaj trajata pet let (večinoma tri na prvi in dve na drugi stopnji), ter tretjo doktorsko, ki prav tako traja tri leta. Taka struktura študija naj bi vodila v večjo prehodnost med programi po različnih stopnjah in bila osnova vseživljenjskega učenja, saj omogoča vračanje v študijski proces in na novo vključevanje vanj na različnih stopnjah. Prehodnost med programi in tudi mednarodna primerljivost je dosežena s sistemom ECTS (*European credit transfer system*), s pomočjo katerega se vse študentsko delo vrednoti s kreditnimi točkami. Vsak predmet je kreditno ovrednoten, tako tudi vsak letnik

in študijski program kot celota. Kreditni sistem omogoča prenos kreditov iz programa v program, univerze na univerzo itd., s čimer naj bi se zagotavljalo večjo povezljivost med programi in prehodnost študentov ne le med programi, ampak tudi univerzami v enotnem evropskem univerzitetnem prostoru.

Še mnogo korenitejša pa je sprememba pri usmerjenosti študija na študenta in njegove učne dosežke. Poenostavljeno povedano: če so bili dosednji programi usmerjeni predvsem na univerzitetne učitelje, saj je bil temelj univerzitetnih programov učiteljsko raziskovalno delo (torej interes univerzitetnega učitelja), ki se je bolj ali manj uspešno prenašalo v univerzitetni pedagoški proces, so novi predvsem na študente in njihov interes. Bistvo novih študijskih programov naj bi bili namreč jasni profili diplomantov, celoten študijski proces pa usmerjen v pridobivanje kompetenc in spretnosti, ki jih posamezni profili diplomantov potrebujejo za uspešno vključevanje na trg dela. Naloga avtorjev novih študijskih programov je tako bila s pomočjo informacij delodajalcev ugotoviti, kakšni profili diplomantov se pričakujejo na trgu dela, s pomočjo informacij naših diplomantov in njihovih delodajalcev pa tudi pričakovane kompetence in spretnosti, kar vse bi moralo voditi v oblikovanje študijskih programov, prilagojenih aktualnemu času.

Kako bodo novi programi zaživel, je odvisno od vrste dejavnikov: ustreznega financiranja, zagotavljanja prostorov in opreme za pedagoško delo, dostopa do podatkovnih bank znanja, v katere se danes spreminjajo še ne tako davni predalčki z listki in njim pripadajočimi bibliografskimi enotami na knjižnih policah, torej možnosti, da se študij organizira drugače, se bolj individualizira, vanj vnaša nove oblike dela, navaja študente

na timsko delo itd.; v veliki meri pa tudi nas, ki učimo na univerzi. Če se bo izkazalo, da so novi programi zgolj bolonjska formula in forma, smo izgubili priložnost za umestitev svojega dela v aktualne tokove znanja in njegovega prenosa v pedagoško prakso ter s tem oblikovanje novih diplomantk in diplomantov, novih magistric in magistror ter doktoric in doktorjev znanosti, ki bodo ob zaključku svojega univerzitetnega izobraževanja zares opremljeni z znanji in vedenji ter tudi spretnostmi, prilagojeni sodobnemu času in usposobljeni za izzive družbe, ki se spreminja bistveno hitreje kot kadarkoli prej. Univerza naj bi tako bila izrazito usmerjena v potrebe aktualnega časa, kjer se bomo tudi univerzitetni učitelji morali hitro prilagajati novim situacijam, če bomo hoteli ohraniti konkurenčnost študijskih programov.

Kolegice in kolege sem naprosil, da na kratko predstavijo nove študijske programe oz. ideje o programih na institucijah, kjer ti še niso verificirani. Upam, da boste bralke in bralci tako dobili nekaj osnovnih informacij o slovenističnih vsebinah v novih bolonjsko prenovljenih študijskih programih, tako na vseh štirih slovenistikah, ljubljanski, mariborski in obeh primorskih, koprski in najmlajši novogoriški, ter o slovenističnih vsebinah na študijskih programih Fakultete za družbene vede in Pedagoške fakultete ljubljanske univerze ter prevajalskih programih Filozofske fakultete v Ljubljani. Če vas bo karkoli še zanimalo, sem prepričan, da smo vsi, ki smo prispevali besedila, vedno na voljo, da vam odgovorimo na vprašanja, ki se vam bodo ob branju morebiti porajala.

Vojko Gorjanc
Filozofska fakulteta UL
 vojko.gorjanc@ff.uni-lj.si